
Introduktion

Vinternumret av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* inleds med en artikel av **Nils Elvander**. Den var tänkt att vara den första i en serie av fyra, vars tema var övergången till individuell lönesättning i den kommunala sektorn. I oktober avled emellertid Nils Elvander, varför det planerade forskningsprojektet inte hann fullföljas. Den första artikeln i serien skickades in till *Arbetsmarknad & Arbetsliv* i början av hösten, och det är med en speciell känsla av saknad och sorg som vi publicerar den. Men också med uppskattning av en forskargärning som varit central för utvecklingen av området ”arbetsmarknadsrelationer” i Sverige. Artikeln ger en översikt över löneemarknadens uppkomst och utveckling inom primärkommuner och landsting med tonvikt på parternas organisationer, regelsystem och förhandlingsformer samt kollektivavtalens och deras föregångares inriktning och huvudresultat. Elvander pekar på hur historien bildar en full cirkel: från lokal autonomi och fragmentariska förhandlingsformer vid 1900-talets början, över ökande centralisering i regi av mäktiga centralorganisationer och förhandlingskarteller, särskilt under perioden 1945–1985, och sedan tillbaka till decentralism – nu i den nya formen av individuell lönesättning.

År 2006 gav Nils Elvander också ut sina memoarer. Dessa anmäls i vinternumret av **Anders Björklund**.

Vinternumrets andra artikel handlar om nätverkens betydelse för ungdomars arbetsmarknadsinträde och är skriven av **Caroline Tovatt**. Studier gjorda på den svenska arbetsmarknaden visar att mellan 60 och 85 procent av tjänstetillsättningar

förmedlas via informella rekryteringsmetoder, det vill säga genom familj/släkt, vänner/bekanta eller anställda på arbetsplatsen. Till informell rekrytering hör även de tillfällen då arbetsgivaren blir kontaktad av en arbetssökande och detta sedan leder till en anställning. Men hur sker den informella rekryteringen i praktiken? Hur ser nätverken och kontaktprocesserna ut? Tovatt har intervjuat 18 ungdomar och sex chefer på sex olika restauranger inom en snabbmatkedja om hur anställningarna sker. Speciellt analyseras vad familj, vänner och grannskap betyder som sociala resurser och vad dessa resurser betyder för exkludering och inkludering i arbetslivet.

Den tredje artikeln i vinternumret handlar om utbildning och skolresultat – viktiga förutsättningar för arbetslivet och individens framgång där. Den fråga som ställs i artikeln av **Ryszard Szulkin** är: Hur påverkar den etniska skolsegregeringen skolresultaten för elever med invandrarbakgrund? Mer specificerat utgår författaren från att olika etniska grupper utgör viktiga källor till såväl positiva som negativa rollmodeller. Att gå i samma skola som sina landsmän kan betyda olika saker, beroende på hur resursstarka grupperna är. Liksom i Tovatts artikel betonas således här nätverkens betydelse. I sin empiriska analys konstaterar Szulkin att den etniska omgivningen har ett visst inflytande på skolresultaten, mer för vissa grupper än andra. Sammantaget är det dock begränsat jämfört med den roll som det ”sociala arvet” eller familjebakgrunden har.

Vinternumret innehåller två debattartiklar. Den första handlar om sysselsättningspolitiken. Här har Svenskt Näringsliv

formulerat det kanske mest utmanande målet för framtiden med 500 000 nya jobb inom privat sektor under fem år. Är detta mål realistiskt? Vilka förutsättningar krävs i så fall? Dessa frågor analyseras av **Kristina Nyström** och **Dan Johansson**. De konstaterar att målsättningen är svår att uppnå. Det skulle kräva ett fördubblat nyföretagande eller att varje befintligt företag i genomsnitt ökar sin sysselsättning med 20 procent. Författarna menar att ett antal reformer krävs för att företagsklimatet i Sverige ska förbättras. Om det inte sker radikala förändringar kommer vi att få leva med bristande sysselsättning under lång tid framöver. Arbetsgivarna kommer helt enkelt inte att räcka till.

Den andra debattartikeln är skriven av **Jonas Pontusson**. Varför har Europa sedan 1990-talets början haft en sämre ekonomisk utveckling än USA? Några faktorer som brukar nämnas i debatten har att göra med överdrivna jämlikhetssträvanden, starka fack och generösa socialförsäkringssystem. Pontusson ifrågasätter detta och menar att statistiska data inte alls stöder tesen att

mer jämlika länder har haft en sämre ekonomisk tillväxt än mindre jämlika länder. Inte heller finner han stöd för antagandet att höga sociala utgifter verkar negativt på den sociala tillväxten. Ett fel som gjorts i debatten, enligt Pontusson, är att man behandlat EU-länderna i grupp utan att ta hänsyn till att de olika länderna ser mycket olika ut. Pontusson framhåller de nordiska länderna som positiva exempel och menar att de nordiska länderna, med de starkaste fackföreningarna, de högsta sociala utgifterna och den mest jämlika inkomstfördelningen haft en betydligt bättre ekonomisk utveckling än övriga Europa.

Tidskriften *Arbetsmarknad & Arbetsliv* har sedan år 1995 givits ut av Arbetslivsinstitutet och Arbetsmarknadsstyrelsen. Under hösten 2006 har besked kommit om nedläggning av Arbetslivsinstitutet och omfattande inskränkningar i Arbetsmarknadsstyrelsens budget. Detta blir därför det sista nummer av tidskriften som dessa två myndigheter ansvarar för. Huruvida tidskriften fortsättningsvis kommer att ges ut i annan regi är i skrivande stund oklart.

Ulla Arnell
Anna Hellstadius